

8/2012. számú Vezetői körlevél

az egészségpénztárak betételhelyezési gyakorlatáról

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: Felügyelet) a folyamatos felügyelés keretében áttekintette az egészségpénztári befektetések alakulását és megállapításai alapján az alábbi tájékoztatást adja és javaslatokat fogalmazza meg az egészségpénztárak vezetői számára.

Előzmény

Az egészségpénztárak elsődleges feladata az egészségpénztári szolgáltatások tagok részére történő minél szélesebb körű és magas szintű szervezése, nyújtása, finanszírozása.

Az egészségpénztárak befektetéseire vonatkozó jogszabályok nagy mozgásteret biztosítanak a pénztárak számára befektetéseik megválasztásában, azonban általános tapasztalat, hogy leginkább preferált befektetési forma a bankbetét, illetve a magyar állampapír. Az állampapír befektetésekre a jogszabályok nem tartalmaznak korlátozásokat, előírásokat, míg a bankbetétek esetében a jogszabály meghatározza, hogy az egy hitelintézeti csoporthoz tartozó hitelintézetnél elhelyezett betétek - a pénzforgalmi számla kivételével -, valamint az ugyanazon hitelintézeti csoporthoz tartozó szervezet által kibocsátott értékpapír értéke nem haladhatja meg a pénztári eszközök 40%-át.¹

A pénztárak egy részénél az évek során felhalmozódott több tízmilliárdos vagyon nagysága azonban indokoltá tette, hogy a Felügyelet áttekintse az egészségpénztárak befektetési tevékenységét a 2011. I-IV. negyedévek végén meglévő betétlekötések értékelése keretében.

Az értékelés főbb megállapításai

A Felügyelet a 2011-ben legnagyobb vagyonnal rendelkező kilenc egészségpénztár befektetéseit tekintette át, amelyek a vizsgált negyedévek végén legalább 200 millió forintot meghaladó összegben kötöttek le bankbetétet.

Az értékelésbe vont pénztárak összesített fedezeti alap tartaléka 2012. június 30-án az egészségpénztárak összes fedezeti alap tartalékának 68 %-a, míg a lekötött betéteinek állománya a szektor lekötéseinek 98 %-a volt. Az érintett 9 pénztár összvagya 2012. június 30-án 38 808 millió Ft volt, amiből 10 580 millió Ft (27,7 %) volt a hitelintézeteknél lekötött betét.

¹ Az önkéntes kölcsönös egészség- és önszegélyező pénztárak egyes gazdálkodási szabályairól szóló 268/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet 5. §.

Az elemzés során a Felügyelet vizsgálta a pénzügyi csoporttal kapcsolatban álló pénztárakat. A betéti kamatokat vizsgálva két pénztár esetében megállapítható volt, hogy a csoportvezető hitelintézetnél lekötött betétek kamatának mértéke az átlagosan elérhető mérték felett helyezkedett el. Egy, pénzügyi csoporttal kapcsolatban álló pénztár nem a csoporthoz tartozó hitelintézetnél helyezte el a pénztár eszközeit, hanem három hitelintézetnél kötötte le betéteit piaci szintű kamatozással. Egy pénztár esetében a lekötött betétek kamata megfelelt az átlagos kamatok mértékének, azonban a jelentős mértékű és közel állandó nagyságú, nem lekötött, látra szóló pénzeszközök alacsony kamatra kerültek elhelyezésre hitelintézetnél. **A Felügyelet megállapította, hogy a pénzügyi csoporttal kapcsolatban álló pénztárak betétlekötéseivel elért kamatok nem maradnak el a piaci szinttől, azonban a folyószámlán tartott pénzeszközök után csak a látra szóló kamatokat tudták realizálni.**

A betétlekötések futamidejét tekintve eltérő gyakorlatot tapasztalt a Felügyelet, mivel voltak olyan pénztárak, amelyek rendszeresen 150-200 napra, míg mások 7-30 napra kötötték le fel nem használt pénzügyi forrásaikat, az **átlagos lekötési idő 50 nap volt. A lekötési idő és a pénztárak által elért kamatok között nem találtunk korrelációt, azaz az elért kamatok mértéke alapvetően nem a lekötés idejétől függött. Megállapítható, hogy a Pénztárak törekedtek a kamatkondíciók tagok érdekében történő – lekötési időtől független-optimalizálására.**

Egy-egy pénztárnál az alkalmanként végrehajtott betétlekötések összege hasonló volt, a lekötés nagysága azonban összefüggött a pénztár méretével. A kisebb pénztárak egy-egy lekötés alkalmával 40-50 M Ft-ot, míg a nagyobb vagyonnal rendelkező pénztárak több száz milliós, vagy milliárdos nagyságrendű betétlekötést hajtottak végre egy-egy tranzakció során. **A lekötött összeg nagysága és az elért kamatok között azonban nem volt megállapítható szignifikáns összefüggés, azaz a nagyobb lekötés összege nem járt automatikusan magasabb kamattal is.**

A pénztárak által elért kamatok nagysága arra utal, hogy alapvetően nem a lekötési idővel és a lekötött összeg nagyságával van szoros összefüggésben, hanem a kamatkondíciók nagymértékben a felek egyedi megállapodásán múlik.

A betétlekötéseken elért kamatok nem tértek el egymástól jelentősen, a vizsgált időszak első háromnegyed évében legjobb és a legrosszabb kamatok között 1,6-1,8 %-os eltérés volt, a negyedik negyedévben ez 2,6 %-ra ugrott. A pénztárak befektetéseinek döntő többsége az Egységesített Betéti Kamatlábmutatóval (a továbbiakban: EBKM) azonos hozamot mutatott ki, néhány befektetés esetében minimálisan alacsonyabb a kamat az EBKM-nél.

A kamatok átlagos értéke a négy negyedévben, számtani átlaggal számolva 6,05 % volt. **A hazai inflációs ráta 2011-ben 4,1 % volt., így az egészségpénztárak közel 2 %-os infláció feletti hozamot („reálhozamot”) értek el.**

Egy pénztár esetében talált a Felügyelet olyan lekötést, amelynek kamata az átlagostól nagyságrenddel elmaradt, nem érte el a 2 %-ot. Egy másik pénztár hosszú időszak alatt folyamatosan jelentős összeget tartott látra szóló betétben, alacsony, látra szóló kamatot realizálva. **Ezen két esetben az infláció alatti kamatok miatt a jövőbeli szolgáltatásokra rendelkezésre álló tagi vagyon reálértéke nem a piaci lehetőségeknek megfelelő mértékben emelkedett.**

A pénztárak közül mindössze kettő rendelkezik befektetési politikával, a többi pénztár általában a Vagyonkezelési és vagyoneértékelési szabályzatában rendelkezik a felhalmozódott vagyon kezelésére vonatkozó szabályokról.

Javaslatok a pénztárak részére

1. A Felügyelet javasolja a pénztáraknak, hogy a pénztári szolgáltatásokkal összefüggő napi likviditás és a rendelkezésre álló likvid eszközök összhangjának biztosítása érdekében – az elmúlt évek adataiból levonható empirikus következtetések alapján – készítsenek likviditási tervet és folyamatosan kövessék nyomon annak megvalósulását.
2. A vagyonkezelési tevékenység pénztár specifikus szabályainak és feltételeinek rendezése és rögzítése érdekében a Felügyelet javasolja a pénztáraknak befektetési politika készítését.
3. A Felügyelet javasolja a pénztáraknak, hogy törekedjenek a folyószámlájukon lévő alacsony kamatozású, de tartósan rendelkezésre álló pénzeszközök befektetésére, ennek keretében vizsgálják meg az egyes piaci szereplők ajánlatait, a lekötés összegétől függő egyedi megállapodások lehetőségét.
4. A tagok részére nyújtandó egészségpénztári szolgáltatások jövőbeli összegének maximalizálása érdekében a Felügyelet javasolja a pénztáraknak, hogy keressék – a folyamatos likviditás biztosításának követelményét szem előtt tartva – a tartósan rendelkezésre álló pénzeszközök befektetésének leghatékonyabb, legmagasabb kamatot/hozamot biztosító lehetőségeit.

A Felügyelet a Vezetői körlevelet honlapján közzéteszi, valamint közvetlenül is megküldi az egészségpénztárak vezetőinek.

Budapest, 2012. október 29.

Dr. Szász Károly
elnök